

## Brief aan een jonge academisch gevormde vrouw

[j.h.nieuwenhuis@rechten.rug.nl](mailto:j.h.nieuwenhuis@rechten.rug.nl)

Groningen, 16 november 2000

Geachte mevrouw I...,

In uw hotmail.com bericht van 14 november naar aanleiding van het tentamen Privaatrecht IV, stelt U een aantal belangrijke zaken aan de orde; zij raken het academisch gehalte van de universitaire rechtenstudie in haar kern.

Ik beschouw het als een voorrecht met U daarover digitaal de degens te kruisen.

U schrijft dat U altijd heeft geprobeerd de hoofdlijnen te onderscheiden van de bijzaken. Dit lijkt mij een voortreffelijk, bij uitstek academisch, devies. Ik volg U daarin graag en geef U zonder omhaal mijn visie op de hoofdlijn van mijn taak als hoogleraar Burgerlijk Recht: U een zodanige academische vorming bieden dat U in staat is een proefschrift te schrijven en dit met goed gevolg te verdedigen tegen de bedenkingen die daartegen mochten rijzen. Deze 'hoofdlijn' zuig ik niet uit mijn duim, maar ontleen ik aan de tekst van de aan U uit te reiken doctoraalbul ('ad summos honores impetrandos').

Een tentamen dient ertoe te peilen hoe dicht U het punt is genaderd, waarop U met de voorbereiding van het proefschrift kan beginnen. De omstandigheid dat velen geen gebruik maken van de mogelijkheid te dingen naar een doctoraat, en de voorkeur geven aan een snelle sprint naar een loopbaan in de advocatuur of het notariaat, is uit academisch oogpunt 'bijzaak'. Deze dominantie van het 'doctorale' perspectief strekt zonder twijfel ten voordele van advocatuur en notariaat. De beste advocaten en notarissen zijn zij die een prachtig proefschrift hadden kunnen schrijven, maar dit niet hebben gedaan.

Drie tentamenvragen zijn door U gewogen en te licht bevonden. Zij gaan naar uw oordeel over 'bijzaken'. Hier volgen zij:

1. 'Nicht etwa die Integration des Common law, sondern die Versöhnung des französischen und des deutschen Recht (ist) das Hauptproblem der haftungsrechtlichen Rechtsangleichung in Europa'. (Von Bar, Gemeineuropäisches Deliktsrecht I, p. 367).

Leg uit waarom.

2. Uit het deskundigenbericht blijkt dat tijdige opname en intensieve controle tot een eerdere overplaatsing en chirurgische therapie hadden kunnen leiden. De door gedaagden gemaakte kunstfout heeft de kans op een voor Ruth beter resultaat bij adequaat medisch handelen verloren doen gaan. Dat deze kans nihil of verwaarloosbaar klein was, hebben de deskundigen niet vastgesteld en gedaagden niet aangevoerd.

Hoe zullen de Franse en de Engelse rechter oordelen met betrekking tot de namens Ruth gevorderde schadevergoeding? Hoe zou naar uw opvatting de Nederlandse rechter

dienen te oordelen?

3. 'It does not seem consonant with current ideas of justice or morality that for an act of negligence, however slight or venial, which results in some trivial foreseeable damage the actor should be liable for all consequences however unforeseeable and however grave, so long as they can be said to be 'direct'.'

Zet op bondige wijze uiteen hoe het aansprakelijkheidsrecht van respectievelijk Nederland, Duitsland en Engeland op het in deze overweging aan de orde gestelde probleem heeft gereageerd.

Uw opvatting dat het in deze vragen gaat om 'bijzaken' kan ik niet delen. Kennis van de overeenkomsten en verschillen tussen een unerlaubte Handlung, een faute en een onrechtmatige daad lijkt mij van essentieel belang voor het verkrijgen van voldoende academisch inzicht in het aansprakelijkheidsrecht. Hetzelfde geldt met betrekking tot de verschillende wijzen waarop de omvang van de aansprakelijkheid binnen redelijke perken kan worden gehouden. Het ontwikkelen van alternatieve visies op de vraag hoe het aansprakelijkheidsrecht moet reageren op het door een toerekenbare tekortkoming verloren gaan van een kans op genezing (perte d'une chance de guérison), is een taak die, ook buiten Frankrijk, civilisten nog jaren zal bezighouden.

U geeft te kennen dat naar uw idee het aansprakelijkheidsrecht 'draait om andere kernzaken'.

U zal begrijpen dat ik met spanning uitzie naar het moment waarop die 'andere kernzaken' door U worden onthuld.

Wat zegt de Nederlandse wet? Wat doet de Nederlandse Hoge Raad? Wellicht stoelt uw kwalificatie 'bijzaken' op uw opvatting dat de 'hoofdzaken' van het Nederlandse privaatrecht bij uitsluiting zijn gelegen in het antwoord op deze vragen. Mocht dit het geval zijn, dan heb ik ook wat dit betreft de eer met U van mening te verschillen.

Het Nederlandse recht is geen voorwerp van academische belangstelling, omdat het Nederlands is, maar omdat het recht is. Recht, een 'discursieve grootheid, het altijd voorlopige resultaat van meningsvorming en overtuiging' (Vranken, Algemeen Deel, p. 69). Een academische vorming in de rechtsgeleerdheid dient gericht te zijn op de 'Ueberwindung des Nationalitätsprinzips durch den Gedanken der Universalität'; zo hoort U het nog eens van een ander: Jhering (Geist des römischen Rechts I, p. 1).

U schrijft:

'Bovendien was een van de vragen in het Duits gesteld en een andere in het Engels. Ook dat leek mij niet thuis op een Privaatrecht-tentamen.'

Ook hier raakt uw brief een belangrijk punt. Welke taal spreekt het Nederlandse recht? Nederlands, uiteraard, maar het Nederlandse privaatrecht verschaalt onherroepelijk tot een folkloristische klompdans, als Nederlandse juristen niet langer in staat zijn de universele Songlines van recht en rechtvaardigheid te volgen in het Frans, Duits en Engels.

Daar komt bij dat de op stapel staande invoering van de Europese Bachelor-Master structuur de Universiteit dwingt de opleiding zo in te richten dat haar studenten in staat zijn met succes deel te nemen aan een Masters-programma in Tübingen of Oxford. Daar kan U niet volstaan met 'In Holland staat een huis, in Holland staat een huis ja, ja.'

Uw brief komt op een cruciaal moment. Faculteiten der Rechtsgeleerdheid staan voor een tweesprong: ofwel de hei op en fuseren met 'The Apeldoorn School for Marketing and Management', ofwel de weg naar Tübingen en Oxford plaveien, niet met goede voornemens, maar met tentamens van een beproefd academisch gehalte.

Vertrouwend de gedachtenwisseling met U te mogen voortzetten, reken ik mij,

Als steeds,

Uw

*J.H. Nieuwenhuis*